

Sisäministeriön asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle: E 19/2026 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle; EU:n viisumipolitiikkastrategia

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa otsikon mukaisessa asiassa. Sisäministeriöllä on ollut mahdollisuus osallistua E-selvityksen laadintaan. Sisäministeriö yhtyy valtioneuvoston näkemykseen.

EU:n viisumipolitiikkastrategian painopistealueista sisäministeriön hallinnonalalle kuuluvat erityisesti turvallisuutta vahvistava viisumipolitiikka sekä jäsenvaltioiden tukeminen nykyaikaisilla työkaluilla. Suomen näkemyksen mukaan EU:n viisumipolitiikan välineillä tulee edistää Euroopan turvallisuutta. Sisäministeriö pitää kirjausta nykyisen turvallisuustilanteen valossa tärkeänä. Lisäksi Suomi pitää tärkeinä EU:n viisumipolitiikkastrategian digitalisaatioon liittyviä tavoitteita. Sisäministeriön näkökulmasta kirjaus on tärkeä raja- ja viisumimenettelyjen turvallisuuden vahvistamisen kannalta.

Turvallisuutta vahvistava viisumipolitiikka

Sisäministeriö yhtyy selvityksessä todettuun komission näkemykseen siitä, että viisumipolitiikkaan on tarve sisällyttää tehokkaita välineitä, joiden avulla voidaan reagoida kolmasmaasuhteiden vakavaan heikentymiseen, kuten kolmansien maiden vihamielisiin toimiin. Tältä osin tärkeä uudistus olisi viisumisäännöstöön sisällytettävä uusi kohdennettujen rajoittavien viisumitoimenpiteiden luokka. Tämä uudistus tarjoaisi mahdollisuuden vastata myös EU:n viisumisääntelyn keinoin esimerkiksi Venäjän laittoman hyökkäyssodan kaltaisiin uhkiin. Suomen arvion mukaan uudistus voisi myös tehostaa viisumipolitiikan hyödyntämistä ulkosuhde-työkaluna ja mahdollistaisi yhdenmukaisen linjan jäsenmaiden kesken tilanteissa, joissa kolmasmaasuhteet ovat vakavasti heikentyneet.

Selvityksessä todetaan, että Suomi tukee vahvasti viisumisäännöstön takaisinottoyhteistyötä koskevan sääntelyn tarkistamista kolmansien maiden kanssa tehtävän palauttamis- ja takaisinottoyhteistyön tehostamiseksi. Sisäministeriö tukee edellä mainittua kirjausta, sillä nykyisessä kolmansien maiden palauttamis- ja takaisinottoyhteistyössä on parantamisen tarvetta. Sisäministeriö yhtyy selvityksen näkemykseen siitä, että viisumisäännöstön takaisinottoyhteistyötä koskevaa sääntelyä uudistettaessa olisi tärkeää, että mahdolliset uudet, jopa rajoittavat, toimenpiteet olisivat tehokkaita ja asianmukaisia. Sisäministeriö katsoo selvityksen mukaisesti, että EU:n yhtenäisyys viisumisäännöstön takaisinottoyhteistyötä koskevan sääntelyn soveltamisessa on keskeistä ja pitää hyvänä, että komissio arvioi mahdollisuutta laajentaa 25 a artiklan mukaista mekanismia myös muille politiikan aloille.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Sisäministeriö pitää hyvänä selvityksessä todettua komission tavoitetta valvoa tehokkaammin kolmansien maiden kanssa tehtyjä viisumivapausjärjestelyitä sekä tavoitetta uudistaa viisumivapauden ehdottamiseen liittyvää järjestelmää ja laatia uusi arviointikehys viisumivapauksien myöntämiselle. Sisäministeriö pitää kannatettavana selvityksessä todettua komission näkemystä siitä, että tässä yhteydessä tulisi harkita olemassa olevien kriteerien rinnalle uusia kriteerejä, kuten viisumien epäämisaste, perusteettomat turvapaikkahakemukset, palauttamisaste ja arvio maan käytännön yhteistyöstä palauttamisessa ja takaisinotossa.

Selvityksen mukaan Suomi pitää hyvänä, että EU:n jäsenmaat vaihtavat tietoja ja tekevät muuta yhteistyötä harkitessaan kolmansien maiden myöntämien matkustusasiakirjojen hyväksymistä. Suomi kannattaa edellytysten tutkimista siitä, voitaisiinko laatia harmonisoitu luettelo näistä asiakirjoista. Sisäministeriö tukee edellä mainittua kirjausta ja katsoo harmonisoidun luettelon parantavan vapaan liikkuvuuden alueen toimivuutta. Harmonisoitu luettelo hyväksytyistä matkustusasiakirjoista vahvistaa matkustusasiakirjojen väärinkäytösten torjuntaa, maahantuloedellytysten yhdenmukaistamista, rajavalvontatyön helpottamista ja matkustajien oikeusvarmuutta Schengen-alueelle matkattaessa riippumatta siitä, minkä rajanylityspaikan tai jäsenvaltion kautta rajanylitys ulkorajalla tapahtuu. Euroopan unionilla on asiassa toimivaltuus, mutta harmonisoinnin syvyys riippuu lainsäätäjien poliittisesta tahdosta.

Jäsenvaltioiden tukeminen nykyaikaisilla viisumityökaluilla

Tietojärjestelmien yhteen toimivuuden myötä tapahtuva tiedonvaihdon tehostuminen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja unionin virastojen välillä on ollut Suomen pitkäaikainen tavoite. Sisäministeriö katsoo nyt kyseessä olevan selvityksen mukaisesti sisäasioiden tietojärjestelmien (kuten rajanylitystietojärjestelmä EES, Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmä ETIAS sekä uudistettu viisumitietojärjestelmä VIS) käyttöönoton ja yhteen toimivuuden voivan parantaa ja yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden viisumiprosessien turvallisuutta, sujuvuutta ja tehokkuutta. Sisäministeriö korostaa selvityksen mukaista näkemystä siitä, että yhteen toimivilla sisäasioiden tietojärjestelmillä ja niiden tehokkaalla kansallisen tason hyödyntämisellä vahvistetaan myös ulkorajaturvallisuutta.

Sisäministeriö kannattaa sitä, että Frontex voisi jatkossa vahvemmin tukea jäsenvaltioita viisumiprosessissa, etenkin koulutuksen sekä riski- ja maa-analyysien tuottamisen kautta. Tämä tarkoittaa Frontexin nykyisten tehtävien mukaisen roolin vahventamista esimerkiksi matkustusasiakirjatutkinnan tuessa jäsenvaltioiden käsissä olevaan viisumiprosessiin liittyen. Frontexin tehtävistä, voimavaroista ja rakenteista säädetään tarkemmin myöhemmin erikseen osana eurooppalaisen raja- ja merivartiostoasetuksen päivytystä ja osana kyseisen asetuksen toimeenpanoa.

Erityisasiantuntija

Aino Ahlstedt

Jakelu Eduskunnan hallintovaliokunta

Tiedoksi SM SMI Mari Rantanen
SM KP Matti Sarasmaa
SM Asseri Kinnunen
SM Timo Kerttula
SM Veera Parko
SM Laura Yli-Vakkuri
SM Jaana Söderman
SM Tiina Landström
SM KVV